

معاونت فرهنگی و اجتماعی

دبیرخانه فرهنگی ستاد ماده ۲۸

دستورالعمل

دوره توانمندسازی فرهنگی و اجتماعی مهارت آموزان ماده ۲۸

آبان ماه ۱۳۹۶

نقش معلم و مربی در جامعه‌ی ما، نقش طراز اول است

(مقام معظم رهبری)

مقدمه:

در فرهنگ اسلامی و ایرانی ما، معلم از دیرباز از جایگاه ویژه‌ای برخوردار بوده است و در برهه کنونی هم به عنوان کارگزار اصلی نظام آموزش و پرورش نقش محوری ایفا می‌کند، زیرا علاوه بر نقش هدایتی، حمایتی، تقویتی و سامان دادن به فعالیت‌های یادگیری دانش‌آموزان، بخش اصلی مسئولیت زمینه‌سازی مناسب برای رشد هماهنگ ابعاد وجودی آنان نیز به عهده معلم است.

بر این اساس معلم شایسته، معلمی است که راه و رسم چگونه آموختن، چگونه تغییر دادن، متحول شدن و در یک کلام چگونه زیستن را به دانش‌آموزان می‌آموزد و همزمان به خودسازی و کسب و ارتقاء مداوم شایستگی‌های معلمی خویش توجه دارد. چنین معلمی علاوه بر اینکه عشق، علاقه، توان و استعداد معلمی داشته باشد، باید برای ایفای چنین مسئولیت خطیری در ابعاد گوناگون بخوبی آمادگی داشته باشد. در این راستا معاونت فرهنگی و اجتماعی دانشگاه فرهنگیان با هدف نهادینه کردن نگاه یکپارچه به فرایند تعلیم و تربیت با رویکرد تعالی بخشی در کلیه مولفه‌های نظام تعلیم و تربیت رسمی عمومی^۱ و توسعه مستمر شایستگی‌ها و توانمندیهای اعتقادی، تربیتی، علمی و حرفه‌ای فرهنگیان^۲، اقدام به برگزاری دوره توانمندسازی فرهنگی و اجتماعی مهارت‌آموزان ماده ۲۸ نموده است.

برگزاری این دوره‌های مهارتی و فرهنگی می‌تواند به آماده‌سازی مهارت‌آموزان و به تبع آن در آینده به افزایش مشارکت و اثر بخشی تربیتی و اجتماعی آنان در مدارس کمک نماید؛ در این زمینه سعی گردیده تا با مطالعه و بررسی سند تحول بنیادین به عنوان سند بالادستی و رعایت ملاحظات نظری، به اجرایی و عملیاتی

^۱-راهبرد کلان ۲ سند تحول بنیادین

^۲-راهبرد کلان ۱۳ سند تحول بنیادین

نمودن بخشی از اهداف و برنامه های نظام تعلیم و تربیت پرداخت. در این راستا دستورالعمل توانمندسازی فرهنگی و اجتماعی مهارت آموزان به شرح زیر تدوین و جهت اجرا اعلام می شود.

ماده ۱: کلیات

دانشگاه فرهنگیان دانشگاهی است که با هدف تامین و تربیت معلمان مؤمن و معتقد به مبانی دینی و ارزش های اسلامی و انقلابی، دارای فضائل اخلاقی و ارزش های والای انسانی، کارآمد و توانمند در طراز جمهوری اسلامی تاسیس گردیده است. بر این اساس معاونت فرهنگی و اجتماعی دانشگاه در راستای تکوین هویت و شخصیت معلمی مهارت آموزان جذب شده می بایست برنامه ریزی لازم و مشخصی را در زمینه های فرهنگی و اجتماعی معمول نماید. براساس ماده ۲۸ اساسنامه دانشگاه، مصوب جلسه ۷۰۴ مورخ ۹۰/۱۰/۱۶ شورای عالی انقلاب فرهنگی، دانشگاه فرهنگیان برای جبران کمبود نیروی انسانی وزارت آموزش و پرورش اقدام به جذب حدود ۷۰۰۰ دانشجوی فارغ التحصیل سایر دانشگاه های کشور در مقطع کارشناسی و کارشناسی ارشد در سال ۹۵ نمود تا پس از طی دوره آموزشی تخصصی حرفه معلمی امکان حضور در مدارس کشور را پیدا نمایند. به همین منظور معاونت فرهنگی - اجتماعی برای فراهم سازی زمینه های توانمندسازی فرهنگی، تربیتی و اجتماعی مهارت آموزان، با بهره گیری از اسناد بالادستی و با توجه به محدودیتهای مختلف طرح چهار مرحله ای را در دستور کار قرار داده است. در گام اول برنامه بایستی اطلاعات اولیه و پایه ای راجع به داشته ها و معلومات فرهنگی و اجتماعی مهارت آموزان را احصاء نمود. فلذا مهارت آموزان عزیز به سامانه سجفا مراجعه و نسبت به ثبت فعالیت های فرهنگی و اجتماعی خویش که در طول تحصیلات دانشگاهی کسب نموده اند، اقدام می نمایند.

یکی از اهدافی که در این دوره مورد توجه است، اجرایی نمودن راهبرد ۱۳ از سند تحول بنیادین می باشد که در آن به توسعه مستمر شایستگی ها و توانمندی های اعتقادی، علمی، تربیتی و حرفه ای فرهنگیان تاکید شده

است که در مرحله دوم محقق می شود. در این زمینه کتب و فیلم های با محوریت اعتقادی، فرهنگی و تربیتی به صورت خودآموز در اختیار مهارت آموز قرار داده می شود تا ضمن مطالعه، به نقد و بررسی آنها پردازد.

در مرحله سوم و در راستای راهکار ۱۸/۴ مبنی بر استفاده بهینه از دانش و تجربه نخبگان و پیشکسوتان آموزش و پرورش، ضمن انجام مصاحبه با معلمان موفق، از تجارب آنها بهره برده و مهمترین تجارب فرهنگی- تربیتی آنان را به ثبت می رساند.

در مرحله چهارم و پایانی نیز مهارت آموز ضمن بهره گیری از یافته ها و شناسایی مسائل و مشکلات و براساس مطالب تئوری و همچنین تجربه فعالیت های فرهنگی و اجتماعی، به ارائه راهکار و تدوین نقشه راه می پردازد.

ماده ۲: اهداف دوره

هدف اصلی این دوره، با توجه به شرایط خاص مخاطبان، ایجاد آمادگی در مهارت آموزان برای ایفای نقش موثر تربیتی و اجتماعی توسط ایشان در فضای آموزشی و مدرسه و عملیاتی نمودن معلم به مثابه مربی است، ازجمله اهداف دیگر آن بدین شرح است:

- ۱- آشنایی مهارت آموزان با اصول و مبانی فرهنگ و تربیت اسلامی
- ۲- ایجاد شرایط لازم برای جامعه پذیری و تقویت روحیه مشارکت اجتماعی معلمان
- ۳- تدارک زمینه های مواجهه با عناصر تقویت کننده منش و اخلاق معلمی
- ۴- آشنایی با معلمان موفق و استفاده از تجربیات آنان برای افزایش توانمندی خود در حوزه معلمی

ماده ۳: سطوح اجرای دوره

دوره توانمندسازی فرهنگی و اجتماعی مهارت آموزان در دو سطح اجرا می شود:

- ۱- معاونت فرهنگی و اجتماعی دانشگاه

۲- پردیس های سراسر کشور

با تشکیل دبیرخانه دوره توانمندسازی فرهنگی مهارت آموزان ماده ۲۸ در معاونت فرهنگی و اجتماعی دانشگاه ضمن تهیه و تدوین محتوی و سرفصل های دوره، بر نحوه اجرا نیز نظارت می شود. در این زمینه کارگروه اجرایی و کارگروه راهبری تشکیل و در خصوص محتوی و سرفصل های آن با کمک اساتید مجرب اقدام می نمایند. تهیه منابع و ارسال آن و همچنین مستندسازی و نظارت عالی بر دوره برعهده این معاونت خواهد بود.

در سطح هر پردیس هم کارگروه مشورتی با ترکیب افراد ذیل تشکیل می گردد: ۱- رئیس پردیس ۲- معاون آموزشی، فرهنگی و پژوهشی پردیس ۳- کارشناس مسئول یا کارشناس فرهنگی، ۴- یک استاد مشاور فرهنگی (مرتبط با مهارت آموزان ماده ۲۸). وظیفه اصلی این کارگروه علاوه بر همفکری و هماهنگی های لازم، اجرای مطلوب دوره براساس شیوه نامه و دستورالعمل خواهد بود.

جدول شماره ۱: مراحل و برنامه زمانی

مراحل	فعالیت	بازه زمانی	امتیاز	توضیحات
۱-	بارگذاری اطلاعات عمومی و شایستگی ها توسط مهارت آموزان	آذرماه	۴۰	مهارت آموزان می توانند از ۱۰ آبانماه لغایت ۱۰ آذرماه مستندات توانمندی ها و شایستگی های خود را در سامانه سجفا بارگذاری نمایند
۲-	تلخیص و نقد کتاب و فیلم و ثبت در سامانه سجفا	دیماه	۸۰	مهارت آموزان می توانند از ۱ لغایت ۳۰ دیماه نسبت به بارگذاری اثر اقدام نماید و استاد مشاور درطول مدت ۲۰ روز اقدام به داوری آثار می نماید
۳-	مصاحبه با معلمان موفق و پیشکسوت	بهمن ماه	۵۵	مهارت آموزان می توانند از ۱ لغایت ۳۰ بهمن ماه نسبت به بارگذاری اثر اقدام نماید و استاد مشاور درطول مدت ۲۰ روز اقدام به داوری آثار می نماید
۴-	تهیه نقشه راه	اسفندماه	۱۰۰	مهارت آموزان می توانند از ۱ لغایت ۲۹ اسفندماه نسبت به بارگذاری اثر اقدام نماید و استاد مشاور درطول مدت ۲۰ روز اقدام به داوری آثار می نماید

ماده ۴: بودجه بندی امتیاز

کل امتیاز چهاربخش ۲۷۵ نمره دارد که شامل: بخش اول ۴۰ امتیاز، بخش دوم ۸۰ امتیاز، بخش سوم ۵۵ امتیاز و بخش چهارم ۱۰۰ امتیاز دارد. لازم به یادآوری است که کسب ۱۷۸,۵ نمره از مجموع ۲۷۵ نمره الزامی است و مهارت آموز محترم در هر مرحله باستانی مرحله اول بایستی ۶۵ درصد نمره را به عنوان حداقل امتیاز کسب نماید.

ماده ۵: مراحل و فرآیند اجرا

مهارت آموزان محترم مطابق با برنامه زمانی پیش بینی شده بایستی مراحل ذیل را براساس دستورالعمل به انجام برسانند:

مرحله اول: مهارت آموزان محترم می بایست نسبت به بارگذاری فعالیت های فرهنگی و اجتماعی خویش که در طول تحصیل دانشگاهی انجام داده اند، در سامانه سجفا اقدام نمایند. این اطلاعات و شایستگی ها شامل اطلاعات فردی، سوابق تحصیلی، سوابق اجرایی، مهارتها و توانمندی ها و همچنین مقام های کسب شده می باشد. در این مرحله مهارت آموزان تا ۱۰ آذرماه فرصت دارند تا نسبت به بارگذاری اطلاعات و فعالیتهای خویش اقدام نمایند. استاد مشاور فرهنگی از ۱۰ آذرماه نسبت به دریافت و ارزیابی آثار مهارت آموزان اقدام می نماید. امتیاز این بخش ۴۰ نمره می باشد.

مرحله دوم: در این مرحله وظیفه مهارت آموز مطالعه کتابهای معرفی شده و دیدن فیلم هایی است که متعاقباً اعلام می شود. مهارت آموز ضمن مطالعه و تلخیص کتابها و همچنین مشاهده فیلم ها ، برداشت های ذهنی، نقد و دیدگاه خویش را براساس شیوه نامه در ۱۴ الی ۱۸ صفحه^۳ نوشته و ارایه می نماید. امتیاز این بخش **۸۰ نمره** می باشد. استاد مشاور می بایست در طول دوره، راهنمایی ها و هدایت های لازم را به مهارت آموز به منظور تهیه گزارش مناسب و درخور یادآور شود. لازم به یادآوری است که مدت زمان این مرحله ۳۰ روزه بوده و مهارت آموز در دیمه گزارش را مطابق با دستورالعمل با فونت ۱۴ B.lutos در قالب فایل WORD و PDF در سامانه سجفا بارگذاری می نماید. استاد مشاور با مراجعه به سامانه و دریافت گزارش ها، ضمن ارزیابی و داوری آثار مطابق شیوه نامه نسبت به ثبت نمرات اقدام می نماید.

جدول شماره ۲: کتابهای الزامی برای مرحله دوم

ردیف	عنوان کتاب	نام نویسنده	نام انتشارات
۱-	آشنایی با فعالیتهای تربیتی و اجتماعی	دکتر احمدوند و دکتر مهجور	پیام نور
۲-	مهارت های معلمی	محسن قرائتی	مرکز فرهنگی درسهای از قرآن

مرحله سوم: در این مرحله به منظور استفاده بهینه از دانش و تجربه نخبگان و پیشکسوتان آموزش و پرورش، ضمن انجام مصاحبه با حداقل ۲ معلم و بهره گیری از تجارب زیسته و تلاشهای آنها در مواجهه با حل مسائل فرهنگی، تربیتی و اجتماعی، نکات تربیتی و آموزنده را یادداشت و تنظیم می نماید. در این مرحله مهارت آموز ضمن شناسایی و مصاحبه با معلمان، از تجارب موفق و ناموفق آنها مصاحبه عمیق به عمل آورده و در انتهای هر تجربه، نکته تربیتی را کوتاه اشاره می کند. این گزارش در حد ۱۲ الی ۱۵ صفحه براساس شیوه نامه تنظیم می شود. امتیاز این گزارش **۵۵ نمره** می باشد و مدت زمان در نظر گرفته شده برای تهیه این گزارش ۳۰ روز می

^۳— میانگین هر صفحه ۴۰۰ کلمه می باشد

باشد که از ۱ لغایت ۳۰ بهمن ماه می باشد. مهارت آموز می تواند در فرایند تهیه گزارش از استاد مشاور به منظور تنظیم گزارش دقیق، راهنمایی و کمک بگیرد. تدوین گزارش باید براساس شیوه نامه، با فونت ۱۴ B.lutos در قالب فایل WORD و PDF بوده و در سامانه سجفا بارگذاری شود. داوری آثار توسط استاد مشاور فرهنگی در سطح پردیس در طول بیست روز صورت می گیرد.

مرحله چهارم: در این بخش مهارت آموز به عنوان مربی ضمن بهره گیری از یافته ها و براساس مطالب فراگرفته شده، مصاحبه ها و همچنین تجربه فعالیت های فرهنگی و اجتماعی که در طول این مدت در مدرسه کسب نموده است، به ارائه راهکار و تدوین نقشه راه پرداخته و در آن بیان می کند که من معلم در کسوت یک مربی چه مسیری طی می کنم و از چه روشها و خط مشی بهره می گیرم. این گزارش شکل تحلیلی داشته و در آن به ارائه راهبردها و نحوه مواجهه با مسائل و مشکلات پرداخته می شود. مجموع امتیاز این مرحله ۱۰۰ نمره می باشد. حجم این گزارش در حد ۱۰ الی ۱۲ صفحه تنظیم می شود. تهیه و تدوین گزارش در طول مدت ۳۰ روزه بوده و از اول اسفندماه شروع و تا پایان اسفندماه ادامه دارد. در پایان این مرحله گزارش، اساتید مشاور فرهنگی نسبت به داوری آثار اقدام و ظرف مدت بیست روز امتیاز گزارش را ثبت و نسبت به اعلام نتایج در سامانه سجفا اقدام می نمایند.

ماده ۶: تجدیدنظر

پس از اعلام نتایج و عدم کسب حداقل امتیاز مورد نیاز (۱۷۸,۵ نمره) مهارت آموزان می توانند نسبت به نتایج ارزیابی درخواست بازنگری نمایند. بدیهی است که نتایج توسط استاد مشاور دیگری مورد بازنگری و داوری مجدد قرار می گیرد.

ماده ۷: منابع جهت مطالعه بیشتر

ستاد ارتقاء توانمندسازی فرهنگی به منظور توسعه بینش و منش معلمی و تقویت شایستگی های اجتماعی و

فرهنگی مهارت آموزان منابع زیر را جهت مطالعه بیشتر توصیه می نماید:

جدول شماره ۳: فیلم های پیشنهادی

ردیف	عنوان فیلم	کارگردان
۱-	آقای مدیر	مهدی شاد
۲-	عشق علیه السلام	نریمان خلیلی
۳-	خاک سرد	پرویز شیخ طادی
۴-	کتونی سفید	محمد ابراهیم معیری
۵-	یک روز سرد	محمد علی طالبی
۶-	شعله در باد	فرهاد مهرانفر

جدول شماره ۴: کتاب های پیشنهادی

ردیف	عنوان کتاب	نام نویسنده	نام انتشارات
۱-	« در سایه نبی: شاخصهای معلمی از دیدگاه حضرت امام ، رهبری و شهید مطهری»	غلامحسین جعفری	پیام نور
۲ -	مشکلات زبانی و ارتباطی: راهنمایی برای معلمان	دیمیترا هارتاس	مدرسه
۳-	معلمان خوب من	جواد محقق	رشد
۴-	استادان و نااستادانم	عبدالحسین آذرنگ	جهان کتاب
۵-	صلاحیتهای حرفه معلمی	حسن ملکی	مدرسه

ماده ۸: اساتید مشاور فرهنگی

اساتید علاقمند و دارای سابقه فعالیت فرهنگی و اجتماعی بایستی در گام اول نسبت به ثبت نام در سامانه سجفا اقدام و ضمن بارگذاری مدارک و مستندات لازم، با انتخاب گزینه مربوطه آمادگی خود را در خصوص همکاری در دوره اعلام می نمایند. در گام دوم معاونت محترم آموزشی، فرهنگی و پژوهشی پردیس با کمک کارشناس محترم فرهنگی و براساس شیوه نامه ارسالی نسبت به شناسایی و انتخاب مدرسین اقدام می نمایند. نحوه انتخاب مدرسین بدین گونه است که براساس رزومه و دستورالعمل، به ازاء هر ۳۰ مهارت آموز ثبت نام شده در پودمان دوم، یک استاد مشاور فرهنگی انتخاب می شود و توسط سرپرست پردیس ابلاغ کاری صادر می شود. مثلاً اگر در یک پردیس ۱۲۰ مهارت آموز در پودمان دوم حضور دارند، انتخاب چهار استاد مشاور فرهنگی برای طول دوره ضروری است. وظیفه اصلی استاد مشاور فرهنگی عبارتست از راهنمایی، هدایت، نظارت و ارزیابی از فعالیت و گزارش های مهارت آموزان خواهد بود. در واقع استاد مشاور در خصوص نحوه تهیه گزارش ها و انجام مراحل چهارگانه و پاسخگویی به سئوالات و ابهامات مهارت آموزان به آنها خدمات مشاوره و راهنمایی می دهد. بدیهی است پرداخت حق الزحمه اساتید مشاور فرهنگی براساس مقررات معاونت محترم آموزشی و براساس ۵ واحد کارآموزی خواهد بود. معاونت فرهنگی و اجتماعی دانشگاه علاوه بر حق التدریس فوق اشاره، نسبت به کیفیت مشاوره و ارزیابی حق التشویقی در نظر خواهد گرفت. همچنین برای اساتید مشاور فرهنگی حاضر در این طرح، ۲ نمره فرهنگی جهت ترفیع و ارتقاء در نظر گرفته می شود.

ماده ۹: شیوه نامه اجرایی

بدیهی است شیوه نامه اجرایی این دستورالعمل توسط دبیرخانه مستقر در معاونت فرهنگی و اجتماعی تنظیم و متعاقباً اعلام می گردد.

ماده ۱۰: این دستورالعمل در ستاد ارتقاء توانمندسازی فرهنگی مهارت آموزان ماده ۲۸ در ۱۰ ماده تنظیم و در

تاریخ ۶ آبانماه ۱۳۹۶ به تصویب رسید.